

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่ประเทศหนึ่งประเทศใดจะพัฒนาก้าวหน้านั้น การพัฒนาจะเป็นไปได้ดีหรือรวดเร็วมากน้อยเพียงใดย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ๆ หลายประการด้วยกันแต่คงไม่มีใครได้ปฏิเสธว่าในบรรดาปัจจัยสำคัญต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ละเลยไม่ได้ และเครื่องมือสำคัญของสังคมแต่ละสังคมที่มีบทบาททำให้มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาก็คือ การศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2529) การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้เป็นผู้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรวัตถุที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด การที่ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้จำเป็นต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความคิดและความสามารถ ดังนั้นการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวจึงจำเป็นและสำคัญยิ่ง

การศึกษาไม่ว่ารูปแบบใด ๆ หรือโดยใคร ล้วนแต่เป็นเรื่องของการสร้างและพัฒนา “คน” ให้เป็น “มนุษย์” ที่มีคุณภาพ มีระดับทักษะ ความคิดและจิตใจสูงขึ้น เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมให้ก้าวไปสู่ความเจริญอกงามและความมั่นคง การศึกษาเป็นขั้นตอนหนึ่งในชีวิตที่ทุกคนต้องก้าวผ่านเป็นเสมือนปัจจัยที่ทำให้ทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หน้าที่การงาน ความก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะยุคปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้มีเทคโนโลยี รูปแบบชีวิต และวัฒนธรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นในสังคม การศึกษาก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้คนสามารถฟันฝ่าเคราะห์ เลือกสรร ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมได้อย่างมั่นคง (เฉลิมชัย วาสะสิริ, 2533)

ด้วยเหตุที่การศึกษามีความสำคัญดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทุกประเทศในโลกจึงพยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้ประชาชนในชาติของตนได้รับการศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีการประกาศให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับมานานประมาณ 75 ปีมาแล้ว โดยเริ่มประกาศใช้ในบางท้องที่มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2523 ที่กำหนดให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 8 เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่ 15 หรือเป็นผู้ที่สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือหลักสูตรอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า ปัจจุบันมีเด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับมาเข้าเรียนเกือบทั้งหมด ยกเว้นเด็กที่พิการหรือบ้านอยู่ห่างไกล โรงเรียนบางส่วนเท่านั้นที่ไม่สามารถมาเรียนได้ รัฐบาลจึงได้เร่งรัดจัดการศึกษาภาคบังคับให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และพยายามให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนในระดับที่สูงขึ้นไปด้วย แต่ปรากฏว่าอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในช่วงปี พ.ศ.2525-2530 ยังต่ำอยู่มาก เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละปีมีเพียงร้อยละ 43, 42, 41, 39 และ 38 ตามลำดับ ในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของประเทศ จากด้านเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมและบริการอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในระดับกลางและระดับสูง ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก็ได้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้สภาพชีวิตและสังคมของคนไทยมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องเร่งดำเนินการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้เวลาเรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี เพื่อปรับความรู้สึกนึกคิด หรือค่านิยม สภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนความรู้ความสามารถของประชาชนให้สูงขึ้น อันจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชีวิตครอบครัว รวมทั้งมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น (ไพบุลย์ เดชคำภู, 2535)

จากสถิติที่ผ่านมาประชากรไทยที่มีอายุระหว่าง 12-14 ปี คือร้อยละ 65 เท่านั้นที่เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อได้ศึกษาถึงสาเหตุของการไม่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา พบว่ามีสาเหตุสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ไกลบ้าน เด็กต้องเดินทางไกล และการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่สะดวก
2. ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อได้
3. ผลการเรียนในระดับประถมศึกษาของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์อ่อน
4. นักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านและช่วยทำงานอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว

5. ผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ในการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา (ศูนย์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2535)

ด้วยความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น รัฐจึงได้มีนโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 เป็นต้น ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญขึ้นใหม่ จำนวน 288 โรงเรียน ขยายสาขาโรงเรียนจำนวน 1,399 สาขา และได้มีการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา และ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,443 โรงเรียน (ยุวดา ทรรษากุล, 2535) โดยมีหลักการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดการศึกษาในลักษณะให้เปล่าและไม่บังคับ
2. สนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษ

จากหลักการดังกล่าวรัฐต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนไม่น้อย แต่จากการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาที่ผ่านมาต้องประสบกับปัญหาการออกกลางคันเป็นจำนวนไม่น้อย เพราะการลงทุนใช้จ่ายทางการศึกษา ถ้าได้ผลไม่คุ้มค่าไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แสดงว่า การลงทุนนั้นมีความสูญเปล่า ความสูญเปล่าทางการศึกษามีหลายลักษณะ เช่น การใช้บุคลากร อาคารสถานที่ และการใช้งบประมาณที่ไม่คุ้มค่า ตลอดจนการตกซ้ำชั้นและการออกกลางคัน เป็นต้น (จรรยา วิรุฬรัตน์, 2520)

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2527) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษานั้นมีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ (1) องค์ประกอบทางโรงเรียน (2) องค์ประกอบที่ตัวและพื้นเพของเด็ก (3) องค์ประกอบทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญของสังคมนั้น ๆ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในสังคมที่ขาดความเจริญ เช่น ในแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ โรงเรียนเหล่านี้จะรับนักเรียนที่มาจากโรงเรียนที่ยากจน ความสูญเปล่าทางการศึกษาก็จะมีมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสูญเปล่าอันเนื่องมาจากการขาดเรียน การสอบตกซ้ำชั้นและการออกกลางคันของนักเรียน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากความยากจนเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางต่อการศึกษาของเด็ก

นอกจากนั้น ศิริชัย กาญจนวาสี (2521) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันและการตกซ้ำชั้นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร และพบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน 6 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 การจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ เช่น โรงเรียนขาดบริการแนะแนว โรงเรียนไม่มีโครงการช่วยนักเรียนอ่อน โรงเรียนไม่ส่งเสริม

กิจกรรมเสริมหลักสูตร โรงเรียนขาดบริการต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่นักเรียน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะของนักเรียนประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ เช่น นักเรียนไม่ขยันหมั่นเพียรในการทำแบบฝึกหัดหรือการบ้าน ขาดความสนใจในการเรียน ขาดเรียนเป็นประจำ ขาดความถนัดในการเรียน ไม่รู้จักแบ่งเวลา เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 การเรียนการสอนประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ เช่น ครูไม่มีเกณฑ์และความมุ่งหมายในการให้คะแนน ครูขาดมาตรฐานในการออกข้อสอบ ครูขาดความยุติธรรมในการให้คะแนน ครูมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการสอน การจัดโปรแกรมการเรียนไม่น่าสนใจ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 ความสัมพันธ์ในครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เช่น ผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรมบุตร ผู้ปกครองขาดความสนใจในการเรียนของบุตร นักเรียนขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ได้รับประสบการณ์ไม่ได้จากครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ผู้ปกครองแยกกันอยู่ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 5 สภาพเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ คือ ระดับการศึกษาของคนในชุมชนต่ำ รายได้ของคนในชุมชนต่ำ ขาดหน่วยงานหรือบริการทางการศึกษา อยู่ในแหล่งชุมชนหนาแน่นหรือแหล่งเสื่อมโทรม และขาดแคลนบริการทางสาธารณสุข

องค์ประกอบที่ 6 ปัญหาเกี่ยวกับครู ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ มีปัญหาทะเลาะกับครู ไม่ชอบครูประจำชั้น ขาดความอบอุ่นจากครูถูกครูทำโทษอยู่เสมอ และครูใช้อำนาจบังคับในการสอนและการปกครองมากเกินไป

จากการสำรวจจำนวนเด็กออกกลางคันทั่วประเทศในปีการศึกษา 2536 พบว่า ในเขตภาคกลางมีจำนวนเด็กออกกลางคันในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ชั้นพื้นฐานเป็นจำนวนสูงสุดของทุกภาค คิดเป็นร้อยละ 4.03 ถ้าแบ่งตามเขตการศึกษาแล้ว ภาคกลาง ซึ่งประกอบด้วยเขตการศึกษา 1 จังหวัดนครปฐมร้อยละ 5.90 เขตการศึกษา 5 จังหวัดเพชรบุรีร้อยละ 18.90 เขตการศึกษา 6 จังหวัดสระบุรีร้อยละ 13.30 และเขตการศึกษา 12 จังหวัดนครนายกร้อยละ 18.90 (ศูนย์ขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน, 2536)

การวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะเขตการศึกษา 1, 5, 6 และ 12 ซึ่งเป็นเขตการศึกษาที่อยู่ในภาคกลาง ในด้านสภาพภูมิศาสตร์ แม้ว่าส่วนใหญ่ของภาคกลางจะเป็นที่ราบลุ่ม เช่น นครปฐม แต่บางจังหวัดมีสภาพเป็นที่ราบสูงมีภูเขาสูง เช่น สระบุรี นครนายก บางจังหวัดมีปัญหาด้านชายแดน เช่น เพชรบุรี ลักษณะความแตกต่างของภูมิประเทศ ทำให้มีอาชีพและความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้แผ่ขยาย

เข้ามาอย่างมากมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป แหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญกลายเป็นแหล่งเกษตรกรรมแบบกึ่งอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ มีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงสุด ประชาชนจากทุกภาคของประเทศได้เดินทางเข้ามาประกอบอาชีพในภาคกลางเป็นจำนวนมาก เพราะการคมนาคมเชื่อมโยงติดต่อกันโดยสะดวก ซึ่งอาจจะอยู่ชั่วคราวระยะสั้น ๆ วัฒนธรรมความเป็นอยู่หลากหลาย ความคิดและความต้องการก็แตกต่างกันออกไป แหล่งอุตสาหกรรมกึ่งเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในภาคกลางทำให้ผู้ประกอบการมีความต้องการแรงงานที่มีความรู้เพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องจัดการศึกษาให้เยาวชนมีความรู้มากขึ้นและสูงขึ้นกว่าระดับประถมศึกษา ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายและดำเนินการขยายการศึกษาภาคบังคับจากระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา อย่างไรก็ตามได้มีนักเรียนจำนวนหนึ่งต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ผู้วิจัยเห็นว่าจากข้อมูลที่กล่าวมาการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน เป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาที่สำคัญในลักษณะหนึ่ง สมควรที่จะได้ศึกษาถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว เพราะปัญหาการออกกลางคันเป็นปัญหาที่มีลักษณะสะสมซึ่งประกอบ ด้วยตัวแปรและปัจจัยที่สลับซับซ้อนมากเสียดีกว่าประกอบด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง โดยเฉพาะการศึกษาเรื่องนี้ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อนและถ้าได้มีการศึกษาอย่างละเอียดแล้ว ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างมาก ซึ่งในการศึกษาถึงปัญหาการออกกลางคันนี้ผู้วิจัยได้แบ่ง การศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ไขและแนวทางการปฏิบัติ โดยจะศึกษาปัจจัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ตัวนักเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน บริการและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครอบครัว และเศรษฐกิจและสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันในด้านตัวนักเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน บริการและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครอบครัว และเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง ปีการศึกษา 2534-2536

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Descriptive Method) ประเภทศึกษาสำรวจ (Survey Study) เพื่อศึกษาปัญหาการออกกลางคันในด้านสาเหตุ วิธีการแก้ไข และแนวทางการปฏิบัติในการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคกลาง ได้แก่ เขตการศึกษา 1 จังหวัดนครปฐม เขตการศึกษา 5 จังหวัดเพชรบุรี เขตการศึกษา 6 จังหวัดสระบุรี และเขตการศึกษา 12 จังหวัดนครนายก ในปีการศึกษา 2534-2536 รวม 4 จังหวัด จำนวนโรงเรียน 40 โรงเรียน
2. ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูประจำชั้นของนักเรียนที่ออกกลางคัน นักเรียนที่ออกกลางคันและผู้ปกครองของนักเรียนที่ออกกลางคันในปีการศึกษา 2534-2536
3. ปัจจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการออกกลางคัน คือ ตัวนักเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน บริการและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครอบครัว และเศรษฐกิจและสังคม

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น นักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนที่ออกกลางคัน โดยผู้วิจัยออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองนั้น เป็นข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและเชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา

ปัญหาการออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ได้แก่ การลาออกรวมทั้งศึกษาสาเหตุของปัญหาวิธีการแก้ไขปัญหา และแนวทางปฏิบัติของการแก้ไขปัญหา

การลาออก หมายถึง การที่นักเรียนทำเรื่องขอลาออกจากโรงเรียน โดยที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา เนื่องจากมีความจำเป็นบางประการ เช่น ย้ายที่อยู่ เจ็บป่วย เป็นต้น

สาเหตุของปัญหาการออกกลางคัน หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวกับการที่นักเรียนออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา ได้แก่ ตัวนักเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน บริการและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครอบครัว และเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยด้านตัวนักเรียน หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เวลาเรียน ความประพฤติ การเลือกแผนการเรียนและเพื่อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาระที่นักเรียนต้องออกกลางคัน

ปัจจัยด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง เนื้อหาและกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ความเหมาะสมของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เวลา ความเหมาะสมของเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การประเมินผล และการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาระที่ทำให้นักเรียนต้องออกกลางคัน

ปัจจัยด้านบริการและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง การจัดหรือกระทำการต่าง ๆ ให้มีสภาพเหมาะสม ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลและบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การจัดสื่อวัสดุ อุปกรณ์ และการบริการแนะแนว สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้แก่ แหล่งความรู้ อาคารสถานที่ ระยะทางจากโรงเรียน-บ้าน การเดินทาง และแหล่งชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาระที่ทำให้นักเรียนต้องออกกลางคัน

ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง สภาพแวดล้อมในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว จำนวนพี่น้อง ภูมิหลัง ทางด้านการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา สถานภาพการสมรสของบิดามารดา การส่งเสริมการเรียน การเอาใจใส่ติดตามการเรียนของนักเรียน การสนับสนุนและการเสริมกำลังใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาระที่ทำให้นักเรียนต้องออกกลางคัน

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สภาพทางการเงินของครอบครัวสำหรับการใช้จ่ายทั่วไปและที่เกี่ยวข้องกับการเรียน รายได้ของคนในชุมชน อาชีพหลักและอาชีพรองของคนในชุมชน สถานที่ตั้งและบริเวณล้อมรอบที่อยู่อาศัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาระที่ทำให้นักเรียนต้องออกกลางคัน

วิธีการแก้ไขและแนวทางการปฏิบัติ หมายถึง วิธีการและแนวทางในการแก้ไขและปฏิบัติต่อปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในด้านตัวนักเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน บริการ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครอบครัว และเศรษฐกิจและสังคม

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครูประจำชั้น หมายถึง ครูหรืออาจารย์ประจำชั้นแต่ละชั้นที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่ออกกลางคัน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2534-2536

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ออกกลางคันที่เข้าเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2534-2536

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ปกครองนักเรียนที่ออกกลางคัน ที่เข้าเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2534-2536

ภาคกลาง หมายถึง พื้นที่ที่แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ แบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 4 เขต คือ เขตการศึกษา 1 ได้แก่ จังหวัดนครปฐม เขตการศึกษา 5 ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี เขตการศึกษา 6 ได้แก่ จังหวัดสระบุรี และเขตการศึกษา 12 ได้แก่ จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหนังสือ งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. สสำรวจปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับครูประจำชั้น นักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนที่ออกกลางคัน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งศึกษาภูมิหลัง

ที่ออกกลางคืน จากเอกสารที่มีอยู่ในโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาปัญหาการออกกลางคืน แล้วรวบรวมเป็นข้อกระทงสำหรับสร้างคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3. ศึกษาวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจำนวน 3 ฉบับ

4. นำเครื่องมือที่สร้างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

6. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และนักเรียนที่ออกกลางคืนซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนกลุ่มละ 5 คน รวม 15 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์

7. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงสาเหตุ วิธีการแก้ไขและแนวทางการปฏิบัติของปัญหาการออกกลางคืนตามการให้ข้อมูลของ ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และนักเรียนที่ออกกลางคืนจากโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน